

N:o 24.

Af herr **J. Eliasson** i Skuttungeby, *om införande i 15 kap. strafflagen af bestämmelse angående straffpåföljd i vissa fall för den, som hindrar annan från lofligt arbete.*

I närvarande tid visa sig flera oroande företeelser, som varit obekanta för våra fäder, och hvilka, efter undertecknads uppfattning, hota att störande inverka på samhällslugnet.

Bland dessa företeelser intaga de vanligblifna strejkerna ett framstående rum samt påkalla, efter mitt förmenande, statsmagternas uppmärksamhet och en ändring i lagstiftningen.

Det är icke min afsigt att klandra alla arbetsinställelser eller söka minska friheten för arbetaren. Det förefaller mig, att den, som icke af samhället för brott straffats med frihetens förlust, bör utan andras inblandning ega fritt arbeta hvarest och mot den ersättning som han kan betinga sig och att sådant bör vara hvars och ens ensak. Sjelf, och ingen annan, står han ju i ansvar för följderna. Detta öfverensstämmer ock med lagarne och i långliga tider följd praxis, ja till och med med nutidens läror om människans fri- och rättigheter; men hvad jag för min del icke kan gilla, och som dessutom, efter mitt omdöme, ej gerna kan betraktas annat än som en motsats till friheten, det är intrigerna, mången gång från ointresserade, för en arbetsinställelse, samt öfvertalningen till och hotet för underlåtenhet att följa andras åsigter och föreskrifter, hvarigenom arbetare hindras i sin frihet att arbete fullgöra. Dylika åtgärder hafva likväl, efter hvad erfarenheten enligt min uppfattning visat, utöfvat det största inflytandet, synnerligen vid strejker med större omfattning. Är det dock arbetarens rätt och öfverensstämmande med svensk frihet och nutidens uppfattning

deraf, att gent emot arbetsgifvare, och vid antagande af arbete, handla som enskild och fri person, då förefaller det mig, att han äfven bör ega samma rätt af ointresserade och af kamrater samt blifva i denna rätt skyddad af lagarne och staten. Så är dock icke förhållandet för närvarande och i verkligheten.

Ser man på strafflagen, så finner man, att den stadgar ansvar i flera och tydligen omnämnda fall för brott mot annans frihet och för åtgärder, hvarigenom andras väl äfventyras. Den innehåller ock, i 22 och 23 §§ af 15 kap. bestämmelser om ansvar för förbrytelser af nu antydd art. Det förefinnes dock i 24 § det stadgandet, att brott, som äro sagda i §§ 22 och 23, ej må åtalas sjelfmant af allmän åklagare. Sistnämnda föreskrift har, efter min uppfattning, haft till följd, att anstiftare och ledare af arbetsinställelser merendels gått fria från bestraffning, enär det kan förutsättas, att ett flertal, af fruktan för hämnd, icke våga till åtal anmäla dylika agitationer. Tager man likväl i betraktande, att mångas fattigdom, försakelser och lidanden uppkommit genom strejker, och att detta förhållande icke grundats på eller förorsakats af alla i arbetsinställelser deltagandes frivilliga åtgöranden, samt att strejkerna, vid tiden för strafflagens antagande, voro, om icke obekanta, likväl mindre allmänna än nu, så torde det, när man ser saken från arbetarens synpunkter, kunna sättas i fråga, om det ej vore nödigt att antaga en ny bestämmelse, hvarigenom det mera tydligt stadgades ansvar för den eller dem, som medelst list, lock, hot eller tvång, i afsigt att åstadkomma skada, förmår annan att inställa sitt arbete och afstå sin arbetsförtjenst eller hindrar honom från att ett lofligt arbete utföra.

I vårt land, liksom i flera andra länder, hafva arbetsinställelser rätt ofta under senare tid förekommit; men få torde dock de fall vara, då arbetarne derigenom vunnit någon verklig fördel. Merendels har det ock visat sig, att främmande agitatorer, hvilka förlora minst på en dålig utgång, gifvit anledning och uppmanat till en strejks början och fortsättning. Som oftast har till och med den på afstånd från platsen boende betraktaren märkt tydliga tecken, att s. k. strejkbrytare behandlats i strid med lagarne och tänkesätten om frihet. Tvång har varit det utmärkande vid nästan alla arbetsinställelser. Utan tvång vore det knappt tänkbart att en sammanhållning skulle kunna vinnas. Om likväl detta tvång är i fäderneslandets och dess inbyggares sanna intresse, så att det därför förtjenar tolereras, derom torde det finnas många tviflare.

Det kan gerna icke förnekas, att flera arbetsinställelser likna och

urarta till uppror. Man har ofta sett, att militärbevakning eller ökad polis varit nödvändig för samhällsfridens bevarande. I verkligheten tyckes det förhålla sig så, att staten, i fråga om arbetsvägran och dess följder, endast har skyldigheter, men inga rättigheter. För min del kan jag icke finna, att deri ligger konsekvens.

Under sådana förhållanden förefaller det mig vara icke endast en rättighet, utan äfven en pligt för statsmagterna att betrakta arbetsinställelsers upphofsmän såsom brottslingar mot annans frihet, och stadga ansvar, hvarigenom man kan våga hoppas att i någon mån minska hvad som obestriddligen är för arbetaren både demoraliserande och ekonomiskt ruinerande. Att allmän åklagare tillerkännes rättighet och ålägges skyldighet att själfmant åtala brott af nu ifrågasatt art, borde, efter min tanke, icke vara mera förbjudet än åtal för förseelser, som hafva mindre verkningar till följd, hvilka åklagare nu eger beifra.

Af dessa skäl vågar jag föreslå,

det Riksdagen beslutar:

att i 15 kap. strafflagen, som handlar om brott mot annans frihet, må intagas en bestämmelse af följande lydelse:

Den, som förbryter sig mot annans frihet derigenom, att han, i afsigt att åstadkomma skada, medelst list, lock, hot eller tvång, förmår någon att afstå lofligt arbete, eller hindrar dess utförande, dömes till straffarbete från och med 6 månader till och med 2 år; samt

att, om denna framställning vinner bifall, den ifrågasatta bestämmelsen intages under § 24 och de nuvarande 24 och 25 §§ förändras till §§ 25 och 26.

Med hemställan, att denna motion måtte till lagutskottet remitteras, vågar jag anhålla, att utskottet ville i mitt förslag göra de redaktionsförändringar, som äro nödige.

Stockholm den 26 januari 1892.

Jan Eliasson

från Upsala län.